

"Όταν λέγωμεν ὅτι ἡ δεῖνα, ἢ ἡ δεῖνα Ἀκολουθία ψάλλεται κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Μεγάλου Ἐυχολογίου, δὲν πρέπει νὰ νομισθῆ τις ὅτι ψάλλεται αὕτη καὶ ἀπαρעγλίτως. Οἱ ἐκ τῆς Προπαγάνδας ἐξερχόμενοι δῆθεν Ἕλληνες Ἱερεῖς γνωρίζουσι καλῶς τὴν λατινικὴν Θεολογίαν των, εἶναι ἄριστα κατηρητισμένοι διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν δογμάτων τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἑλληνικὴν ἱεροτελεστίαν ἤκιστα γνωρίζουσι καὶ καταλαμβάνουσι. Ἐξ ἄλλου δὲ εἶναι γνωστόν κατὰ πόσον ἡ Ἑλληνικὴ ἱεροτελεστία εἶναι συστηματικὴ μὲν, ἀλλὰ καὶ πολύπλοκος. Φαντάσθητε τώρα νεαρόν τινα Ἱερέα ἐξερχόμενον τῆς Προπαγάνδας, μόλις δυνάμενον ν' ἀναγινώσκῃ τὰ ἑλληνικὰ κείμενα, ἀντιμετωπίζοντα τὸν λαβύρινθον τῆς ἑλληνικῆς ἱεροτελεστίας. Βεβαίως ὁ τοιοῦτος εἰς ἕκαστον βῆμα προσκόπτει, ἐνίοτε δὲ μάλιστα καὶ λίαν κομιχοτραγιῶς. Οὕτω λόγου χάριν μοὶ συνέβη ν' ἀκούσω τὸν Ἱερέα τῆς ἐν Καρυαῖς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εὐλογούντα τὰ κόλυβα τοῦ Ψυχασαβδάτου καὶ εὐχόμενον ὅπως ὁ Παράγαθος Θεὸς αὐξάνῃ καὶ πληθύνῃ ταῦτα, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων Ἀμήν.

Οἱ ἦχοι τῶν ἐπ' Ἐκκλησίας ψαλλομένων ὕμνων καὶ τροπαρίων, ἂν καὶ οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔχουσιν ὅμως τι τὸ ἰδιάζον. Τὸ ὕφος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς των μουσικῆς ὁμοιάζει περισσότερο τὸ Ἑπτανησιακόν, ἢτοι τὸ ἄλλως λεγόμενον Κρητικόν ἢ Ζακυνθιακόν ὕφος παρὰ τὸ Κωνσταντινουπολιτικόν. Ἰδίως δὲ ψάλλουσι καλῶς τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, τῆς Λειτουργίας καὶ ὅλην τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Παρακλητικοῦ Καρόνος.

[Ἐπεται τὸ τέλος.]

N. B. ΦΑΡΑΥΣ

ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΡΥΣΩΤΗΣ

Εἶνε τώρα εἴκοσι χρόνια κλειστά. Εἴκοσι χρόνια ἔς τὸ μνημα, τὸ ἄραχνο, ὁ Βασίλης· ἀλλὰ τόσα ἔς τὸ μνημα τῶν ζωντανῶν, ἔς τὴ φυλακὴ, ἐγώ. Τώρα μὲ δὲρν' ἢ ψεῖρα καὶ ἢ κακομοιριά· μὰ θυμούνται ἀκόμη ἔς τὸ χωριὸ τὰ καλὰ τοῦ Θανάση Βρυσώτη καὶ δείχνουν τὰ σπήτια του ἔς τοὺς διαβάτες.

Μὰ τί χρόνια κ' ἐκεῖνα! τί ζωὴ βασιανισμένη! Μέσ' ἔς τὴ βρῶμα καὶ ἔς τὴν λάσπη, μέσ' ἔς τοὺς τέσσαρους τοίχους τῆς φυλακῆς, χωρὶς συντροφιά... Τί λέω χωρὶς συντροφιά! εἶχα τὸ καπποτάκι τοῦ παιδιοῦ μου, πού κάθε ὦρα ἐσηκονότου βουνοῦ ἔμπροστά μου καὶ μῶδειχνε τὸ Βασίλη, μὲ τὰ κομμάτια ἔς τὸ ριζάφτι. Τί λέω χωρὶς συντροφιά! εἶχα μέσα ἔς τὰ

στήθια μου ἕνα πρᾶμμα πού ὄλο ἐχτύπαε σφυρὶ καὶ μοῦ φώναζε μυστικά: φοινιά! φοινιά!...

Καὶ σὺν ἐσφάλιζα τὰ ἔρμα μου τὰ μάτια, πού ἦσαν κόκκινα ἀπὸ τὰ δάκρυα καὶ τὴν ἀγρύπνια, κ' ἔγερνα τὸ κεφάλι μου ἔς τὴν πέτρα νὰ πάρω ἴλιγον ὕπνο ἐβλεπα τὴ Ζωίτσα, μὲ τὰ νυφιάτικα καὶ τὰ λυμένα μαλλιά της, χλωμὴ χλωμὴ καθὼς ἦτον τὴν ὥρα πού τὴν ἀπιθώσαμε ἔς τὸ μνημα, νὰ μοῦ λείει τρομαχτικά:

— Σκυλί! τί ἔκκμες τὸ παιδί μας; πῶ εἶν' ὁ Βασίλης πού σ' ἄφηκα; Καταραμένος νὰ ἦσαι.

Κ' ἐγὼ ἐπεταγόμενον ἀπάνω, σὺν τὸ λάφι, καὶ γονατιστὸς τῆς γύρευα συχώρεσι. Ὅχι! δὲν ἤθελα νὰ εἶμαι καταραμένος...

*

Τώρα καθένας πού μ' ἀκούει θὰ λαχταρίζῃ τὸ ξέρω· θὰ τοῦ ἔρχεται νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰ ρούχα του πατέρας νὰ σκοτώσῃ τὸ παιδί του πού ἀκούστηκε; Μὰ ἄς ἀκούσῃ πρῶτα νὰ μάθῃ τὴν ἀφορμὴ καὶ πιστεύω ἔπειτα ὅχι νὰ μὲ καταρασθῇ παρὰ νὰ μὲ κλάψῃ καὶ νὰ ἔπῃ: ὁ θεὸς νὰ γλυτώνη!...

Λένε πῶς τὸ χειρότερο κακὸ νὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος, ἅμα μετανόησῃ γι' αὐτό, ἅμα μὲ τὰ δάκρυά του γεμίσῃ ἕνα δισκοπότηρο, ὁ θεὸς τὸν συχωράει. Ἐγὼ χιλιάδες, ναί, χιλιάδες δισκοπότηρα ἐγιέμισα ἀπὸ τότες.

Ἄχ! δίχως τὸ θέλημα Θεοῦ μηδὲ πουλὶ ἔς τὸ βρόχι. Ποιὸς ξέρει τί ἀμαρτίαις εἶχα καὶ μὲ παιδεύουν τώρα; Ποιὸς θυμᾶται ἂν τότε, μεσ' ἔς τὰ πλούτη μου καὶ τὰ καλὰ μου, ἐσυλλογιζόμενον κανένα· τὸ μυαλό μου πιά ἐκουρκούτιασεν ἀπὸ τὰ βάσανα καὶ δὲν ἔμεινε τίποτα μέσα παρὰ τὸ μεγάλο τὸ κακὸ. Ἄς εἶνε.

Ὁ πατέρας μου ἦταν παπᾶς. Ἐμένα μὲ εἶχε Ἀναγνώστη κ' ἔλεγα τὸν Ἀπόστολο κάθε Κυριακὴ ἔς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωριοῦ μας. Ὁ πατέρας μου, ὅταν ἦταν παιδί, ἔκανε κ' ἐκεῖνος τὰ δικά του· γιὰ τοῦτο ἐμένα πού μ' ἔβλεπαν ἀπὸ μικρὸ ἤσυχο καὶ ταπεινὸ ἔλεγον οἱ χωριανοί: ἀπ' τὸ ρόδο βγαίνει ἀγκάθι κ' ἀπ' τ' ἀγκάθι βγαίνει ρόδο. Μὰ ἔπειτα πού μὲ βρῆκε τὸ κακὸ ἐλησμονήθησαν ὅλα μὲ τὸ ἕνα καὶ δὲν ἀπόμεινε κανεὶς ἔς τὸ χωριὸ νὰ λήῃ καὶ γιὰ μένα καλὸ λόγο.

Ὁ πατέρας μου ἀπὸ μικρὸν ἐβιάστηκε νὰ μὲ παντρέψῃ.

— Ἄπορεῖ νὰ κλείσω ἔξαφνα καμμιὰ ἡμέρα τὰ μάτια καὶ νὰ μὴν ἰδῶ τῆς χαραῖς τοῦ γουοῦ μου, ἔλεγε.

Ἐέχωρ' ἀπ' αὐτὸ ἤθελε νὰ μὲ παντρέψῃ γιὰ νὰ μὲ κάμῃ παπᾶ καὶ νὰ μ' ἀφήκῃ ἔς τὸ πόδι του, σὺν πεθάνῃ. Ἐτσι οὔτε τὸ σπίτι θὰ ἔχανε τὸ ὄνομά του, οὔτε θὰ μᾶς ἔπαιρνε ἄλλος μὲσ' ἔς τὸ χωριὸ τὰ πρωτάτα.

Ἐγώ, ὅταν μοῦ τὸ εἶπε, δὲν ἐδυσκολεύθηκα καθόλου γιατί μᾶθινε γυναῖκα τῆς καρδιάς μου. Μὰ ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα, τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου, ἐφάνηκε πῶς αὐτὸ δὲν ἦταν μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τὸ θυμοῦμαι τόρα κἄποτε καὶ σηκόνονται τὰ μαλλιά μου. Τρεῖς φοραὶς τὰ στέφανα ἔπεσαν ἀπὸ τῆς νύφης τὸ κεφάλι ἔς τὸ χῶμα. Κακὸ σημάδι! Ἡ ἄμοιρη ἡ Ζωήτσα ἐγύρισε καὶ μὲ κῦτταξε μ' ἕνα βλέμμα παραπονεακό, ὅταν νὰ ἤθελε ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα τοῦ ταιριαγμοῦ μας νὰ μοῦ θυμῆση τὴν ὥρα τοῦ παντοτεινοῦ χωρισμοῦ. Καὶ ἔπειτα ὅταν ἔμπαινε ἔς τὸ σπῆτι—ἀκούς ἀδερφέ!—μέσ' ἔστη βιασύνη καὶ τὸ ἀνακάτωμα, οὔτε ἕνα κομμάτι σίδερο δὲν βρέθηκε νὰ βάλουν ἔς τὰ πόδια της γιὰ νὰ εἶνε σιδερένια κι' ἀτάραχη ἔς τὸ νοικοκυριό. Ὅλοι τῶνοιωσαν πῶς τὸ ἀνδρόγυνο δὲν ἦταν στερεωμένο.

Καὶ νὰ πού γίνηκεν ἀλήθεια. Ἀπάνω ἔς τὸ χρόνο ἡ Ζωήτσα ἐπέθανεν ἀπὸ τὴ γέννα... Κακομοίρα γυναῖκα· ἡ τύχη ἡ δική μου σὲ συνεπῆρε!...

*

Ὁ κόσμος ἄρχισεν ἀμέσως τὰ λόγια του: —Κλαίω ἐκεῖνη πού πέθανε νεῖα καὶ παρανεῖα· ἄμ' τί—τὸ Θανάση; Ἐκεῖνος ἦτον τυχερός πῶζησε τὸ παιδί καὶ θὰ γλυτώσῃ τὴν προῖκα, ἔλεγαν. Μὰ δὲν εἶν' ἔτσι. Κλαίγῃ τον ὀποιανοῦ πεθάν' ἡ γυναῖκα καὶ τ' ἀφήκῃ καὶ μικρὸ παιδί. Τί νὰ κάμω ἐγώ; πῶς νὰ τ' ἀναθρέψω ἐκεῖνο τὸ παιδί; Ἡθελε θυζί; Ἡθελε συγύρισμα. Ἐς τὸ τέλος ἄκουσα τὰ λόγια τῶν δικῶν μου καὶ ἐπαντρεύτηκα πάλι.

Μὰ κἄλλιο νᾶχε κατῆ ἡ ὥρα, νᾶχε φάη τὸ κεφάλι της ἡ συμπεθέρα, πού τὰ ὄφτιασε νὰ μπάσω τὴν Ἀκριβή ἔς τὸ σπῆτι μου. Φωτιά ἔπεσαν ἀμέσως καὶ μᾶς ἔκαψεν. Ἀκούς, ἀδερφέ, ν' ἀλυχτήσῃ τὴ μάνα μου ὅταν ἐμπῆκε νύφη! Τὸ ἄκουσαν ὅλοι οἱ συμπεθέροι πού τῶπε: Χάμ, χάμ, πεθερά!...—νᾶμπω γὼ νοικόκυρά!... Καὶ ἡ κακομοίρα ἡ μάνα μου πού τὸ ἤξερε νὰ πάη νὰ κρυφτῆ; Νύφη, σοῦ λέει, μπάζω δὲν μπάζω ὀχιᾶ μὲ τὸν ὄσχρο της.

Καὶ μήπως τὸ βράδυ; τὸ βράδυ, ἡ σκύλα, ἔκατσε κ' ἔφαγε. Ὁ κόσμος ἀμέσως ἐβούιζε:

—Ἡ νύφη τοῦ παπαῦ ἔφαγε, θὰ τὴν φάη τὴν παπαδιά.

Κι' ἀλήθεια σὲ τρεῖς μῆνους πέθανε ἡ μάνα μου· σὲ λίγο πάει ἀπὸ κοντὰ κι' ὁ πατέρας μου!

Τόρα δὲν μ' ἀπόμεινε ἄλλο πού ν' ἀγαπάω ἔς τὸν κόσμο παρὰ ὁ Βασίλης, τὸ παιδί τῆς Ζωήτσας. Πόσα ἐπέρασα ὅσο νὰ τ' ἀναθρέψω κ' ἐκεῖνο! Ἡ Ἀκριβή ἀπὸ τότε πού μπῆκε στὸ σπῆτι ἄρχισε τὸ δικό της λογαριασμό. Τὸ παιδί τῆς καθόταν παλοῦκι ἔς τὸ μάτι ὅλο μὲ τὸ φου καὶ μὲ τὸ φου τὸ πῆγαινε.

Καὶ μήπως εἰμπόρηγα νὰ τῆς μιλῆσω ἐγώ; Μ' ἔβανε μπροστά καὶ πού νὰ τὰ βγάλω μὲ τὴ γλῶσσα της... Δὲν ἔκανα τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ θυμοῦμαι τὴν συχωρεμένη τὴ Ζωήτσα καὶ νὰ κλαίω. Τί γλυκομίλητη! τί ταπεινοῦλα γυναῖκα!.. Καὶ ὅσο θυμοῦμαι πού ἔσπασα τὸ πιάτο ἔς τὸ κεφάλι της μιὰν ἡμέρα ἀπάνου ἔς τὸ θυμό μου. Ποῖος ξέρει· μπορεῖ ἀπὸ κείνο νὰ ἐπῆγε παράκαιρα ἔς τὸ μνημα, ἡ δύστυχη. Ἄν δὲν βρῆ τὸ χειρότερο κάνεις, δὲν χτιμάει τὸ καλλίτερο.

*

Μὰ τί κακὴ ψυχὴ κ' ἐκεῖνη ἡ Ἀκριβή! Ἐφαινόταν ἀπὸ τὸ πρόσωπο: Τὰ μαλλιά της ἦσαν χονδρά, ἄγρια καὶ κόκκινα, ὅταν τὴν φωτιά· τὰ μάτια της γαλάζια καὶ τ' ἀσπράδι τους κίτρινο, λές καὶ εἶχε χρυσοῦ· ἡ μύτη της γυριστή, ὅταν τῆς κουκουβάγιας· τὰ χεῖλη της φουσκωτὰ καὶ κρεμαστά... Ἄμα ἐθύμωμε ὅταν τὴ Στρίγγλα ἔμοιαζε.

Ὅχι, π' ἀνάθεμά την! μ' ἔκαμε κ' ἐγίνηκα μ' ὄλον τὸν κόσμ' ὀχτρός. Κάθε ἡμέρα ἐσήκωνε τὴ γειτονιά ἔς τὸ ποδᾶρι ἀπὸ τῆς φωναὶς της. Κατάντησε τὸ σπῆτι μου, πού ἦτον πρῶτο ἀπ' ὄλα μεσ' ἔς τὸ χωριό, νὰ βγάλῃ τὸ χειρότερο ὄνομα. Ὁ Θεὸς νὰ φυλάῃ ἀπὸ τέτοια γυναῖκα!

Ὡς τόσο τὸ καῦμένο τὸ παιδί, ὁ Βασίλης, μὲ ὄλα τὰ βάσανα πού ἐτράβαγεν, ὄλο ἄξενε καὶ ὠμόρφαινε.

—Ἐ, νὰ τοῦ ζήσῃ ἐκεῖνο τὸ παιδί, ἔλεγαν οἱ χωριανοί· σ' ἕνα δυὸ χρόνια θὰ τὸ ἔχη δεξὶ του χέρι ὁ Θανάσης.

Καὶ πῶς ἔμοιαζε τῆς κακομοίρας τῆς μάνας του! ὅταν δυὸ σταλαγματιῆς νεροῦ. Ἄμα μὲ κῦτταξε μ' ἐκεῖνα τα μεγάλα καὶ μαῦρα μαῦρα μάτια του, μοῦ ἐφαινόταν πῶς ἔβλεπα τὴν Ζωήτσα μπροστά μου.

Ἐκαμα κι' ἄλλα παιδιὰ μὲ τὴν Ἀκριβή μὰ νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀμαρτία μου, οὔτε ἤθελα νὰ τὰ βλέπω ἔς τὰ μάτια μου. Μοῦ φαινόταν πῶς δὲν εἶνε δικά μου· συχάθηκα τὴ μάνα, συχάθηκα καὶ τὰ παιδιὰ.

Γιὰ κείνο κ' ἡ Ἀκριβή ἐθύμωμε.

—Κουρούνη, δὲν τηρᾶς καὶ τ' ἄλλα σου παιδιὰ; δὲν ξέρω τί βρίσκεις σ' αὐτὸ τὸ τιποτένιο, ἔλεγε.

*

Ἐτσι ἐδιάβαιναν τὰ χρόνια. Ὁ Βασίλης ἔφθασε δεκαπέντε χρονῶν—παιδί παλληκάρι· σοῦ πάταγε δουλειὰ γιὰ τρία μεροκάματα. Μὰ ἡ Ἀκριβή μὲ ὄλα αὐτὰ δὲν ἔπαυε τῆς γρινιῆς της.

—Νὰ σοῦ εἰπῶ, Ἀκριβή, τῆς λέω μιὰ μέρα πῶλειπε ἔς τὴ σταφίδα τὸ παιδί· τ' ἔχεις καὶ τρώγεσαι κάθε μέρα μὲ τὸ Βασίλη; τόρα τὸ παιδί ἐμεγάλωσε· καταλαβαίνει τὴν ἄντροπή· ἔπειτα οἱ ὀχτροὶ δὲν λείπουν ἀπὸ τὸν τόπο.

ἤμπορεῖ νὰ τὸ κάμουν νὰ θυμώσῃ καμμιά 'μέρα καὶ νὰ μᾶς πετάξῃ ὄξ' ἀπὸ τὸ σπίτι!

— "Ὄξ' ἀπὸ τὸ σπίτι!

— Ναὶ· τὸ σπίτι εἶν' τῆς μάνας του· τὰ χωράφια, ἡ σταφίδα, τ' ἀμπέλια, ὅλα τῆς μάνας του εἶνε· ἀπὸ σένα δὲν πῆρα τίποτα.

— Δὲν πῆρες τίποτα μὰ πῆρες γυναῖκα πού δὲ σῶπρεπε· μ' ἔκοψε μὲ θυμὸ ἢ 'Ακριβή.

'Ορίστε! 'μίλα της τώρα.

— "Ὅλα καλὰ τὰ λόγια πού λές, γυναῖκα· μ' ἂν θυμώσῃ ὁ Βασίλης μᾶς πετάει ἔξω καὶ περπατοῦμε γυμνοί, ἐμεῖς καὶ τὰ παιδιὰ μας.

"Ὁχ! 'σάν τῆς εἶπα ἔτσι· ἀνάψ' ὁ 'γιαλὸς κ' ἐκάηκαν τὰ ψάρια.

— Νὰ μᾶς πάρῃ τὸ σπίτι! νὰ περπατήσουν γυμνὰ καὶ πεινασμένα τὰ παδιὰ μου! τὸ φαρμακίζω· ἐφώναξεν ἡ σκύλα.

'Εγὼ ἐτρόμαξα καθὼς τὴν εἶδα ἔτσι. Κρῦος ἰδρωτὰς μ' ἐπίασε σὰν ἄκουσα νὰ εἰπῇ: τὸ φαρμακίζω. Τί θαρρεῖς, πῶς ἤθελ' ἀργήσῃ νὰ τὸ κάμῃ;

Μὰ τὰ λόγια ἐκεῖνα ἔκαμαν καὶ τὴ δουλειά τους. Ἀπὸ τότε κλειδωνιὰ ἔβλε 'ςτὸ στόμα της. — Βασίλη μ' ἀπὸ 'δῶ, Βασίλη μ' ἀπὸ 'κεῖ— τὸ πήγαίνε. Ἐπαψε πιά τῆς φωναίς, ἔπαψε τῆς γρίνιες της καὶ ἄρχισε νὰ καλοπιάνῃ κ' ἐμένα. Ἐτσι ἐπῆγ' ἡ καρδιά 'ς τὴ θέσι της. "Α! δὲν εἶνε ἄλλο καλλίτερο ἀπὸ τὴν ὁμόνοια μὲς 'ς τὸ σπίτι. Εἶχα τόσα χρόνια νὰ ἰδῶ ἄνθρωπο νὰ μ' ἀγαπάῃ κ' ἐμένα, νὰ μοῦ εἰπῇ δυὸ λόγια γλυκά, πού ἐκλαῖα τώρα ἀπὸ τὴ χαρὰ μου καὶ ἄρχισα 'λίγο 'λίγο ν' ἀγαπάω σὰν τὴ Ζωήτσα καὶ τὴν 'Ακριβή.

— Δόξα νάχῃ ὁ Θεός, ἔλεγα, πῶφαγα γλυκὸ ψωμὶ 'ς τὸ σπίτι μου.

Κ' ἔτσι ἐλησμόναγα ὅλα τὰ παληὰ μου τὰ βάσανα.

"Αχ, π' ἀνάθεμά την! πού νὰ ἤξερα πῶς τὰ λόγια της ἐκεῖνα ἦσαν γιομάτα φαρμάκι. Σὲ 'λίγον καιρὸ, σὰν ἐκατάλαβε πῶς μ' ἔφερε 'ς τὰ νερά της, ἄρχισε νὰ μοῦ λήγῃ γιὰ τὸ παιδί τὰ ἴδια πού τῆς εἶπα ἐγὼ προτῆτερα:

— Θὰ μᾶς πάρῃ τὸ βίος μας· θὰ μείνουμε γυμνοὶ καὶ πεινασμένοι ἐμεῖς καὶ τὰ παιδιὰ μας!

— Μωρ' ἄς 'θγαίν' ὁ ἥλιος κ' ἄς 'θγαίνῃ 'ς τὰ βουνά· ἄς ζῆ τὸ παιδί μου κ' ἄς κάμῃ ὅ,τι θέλει· ἔλεγα ἐγὼ μέσα μου.

Μὰ ἐκείνη τὴ δουλειά της· 'μέρα-νύχτα τριβέλι μὲ 'πήγαίνε.

— Νὰ· ἐγὼ τὸ σκοτόνω σὰν δὲν ἔχεις καρδιά ἐσύ, σὰν δὲν πονεῖς τ' ἄλλα σου παιδιὰ!

Δὲν εἶχα καρδιά! δὲν ἐπόναγα τὰ παιδιὰ μου!... 'Αμ' γιὰ 'κεῖνα τὰ παιδιὰ εἶνε πού κάνει τόσα καὶ τόσα, ὁ ἄμοιρος ὁ γονιός· κλέ-

φτης γένεται, ἄδικος, ψεύτης, φονιάς καὶ πάντα γιὰ τὰ παιδιὰ.

Τί τὸ θέλεις· μ' ἔφαγε ἐκείνη ἢ γλώσσα. "Ὅσο 'μπόρεσα ἐβάσταξα· δὲν 'μπόρεσα πιά· μοῦ σήκωσε τὸ μυαλό μὲ τὰ λόγια της!

'Ἦταν τὸν 'Αγουστο. Ἀπὸ βραδύς ἦρθαν δυὸ τρεῖς γειτόνοι κ' ἐλέγαμε παραμύθια, γιὰ νὰ περάσ' ἡ ὥρα· εἶχαμε καὶ 'λίγο κρασί ἀπὸ τὸ χωριὸ κ' ἐκουτσοπίνουμε σιγὰ σιγὰ. Ἐβλεπα τὴν 'Ακριβὴ πού μὲ κέρναγε συχνά, ὅλο μὲ γέλοια καὶ χαραῖς, μὰ πού νὰ ξέρω τί φίδι μ' ἐδάγκωνε 'ς τὴ καρδιά.

Σὰν ἔφυγαν οἱ γειτόνοι ἐπήγαμε κ' ἐμεῖς νὰ κοιμηθοῦμε 'ς τὴν καλύβα. Ὁ Βασίλης, δεκαῆξη χρονῶν παλληκάρι, ἐκοιμώταν 'ςτ' ἄλωνι, σὰν ἀρνάκι, 'ςτὸ σωρὸ σιμά.

'Ἡ 'Ακριβὴ ἀρχίνησε πάλι τὴ δουλειά της· μ' ἔφαγε ὅλη τὴ νύχτα μὲ τὰ λόγια της. Ἐγὼ ἤμουν 'λίγο σκοτισμένος ἀπὸ τὸ κρασί· ὅ,τι ἔβλεπα γύρω μοῦ φαινόταν σκοτεινὸ κ' ἀνίδεο· ὅ,τι ἄκουσα, μοῦ 'φερε τὸ γέλοιο 'ς τὰ χεῖλη. Δὲν ἤμουν πιά ὁ Θανάσης Βρυσώτης, ὁ προκομμένος τοῦ χωριοῦ, παρὰ ἓνα ζωντόβολο. Ἡ 'Ακριβὴ τὸ κατάλαβε καὶ ἐβάσταξε τὸ σκοπὸ της.

Καὶ μὲς 'ς τὸ χάραμα, χωρὶς νὰ ξέρω τί κάνω, χωρὶς νὰ νοιώθω διόλου, μ' ἔβαλε 'ς τὸν τράφο, μ' ἐγονάτισε, μῶδωκε τὸ ντουφεκί 'ς τὸ χέρι... κ' ἔρριξα!

*

"Αχ! ἀνάθεμα σ' ὅποιον ἀκούει γυναίκα λόγια. Πάει τὸ παιδί μου, χάθηκε! Θυμοῦμαι, μὲς 'ςτὸ ἀχνὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ εἶδα ἓνα μαῦρο πρᾶμμα νὰ κατακυλᾷ καὶ νὰ δέρνεται 'ς τ' ἄλωνι καὶ μὲς 'ς τὸ θλιβερὸ βάθισμα τῶν σκυλιῶν, πού σηκώθηκαν 'ς τὸ ποδᾶρι ἀπὸ τοῦ τουφεκιοῦ τὸ βρόντο, ἄκουσα ἓνα—ὦχ!—παρκαπονιάρικο, μυρολόγι στερνὸ γιὰ τὰ δροσάτα νιάτα καὶ τὴ ζωὴ. Ἐκεῖνο τὸ—ὦχ!—μὲ ἐπάγωσε. Καὶ ὅταν σὲ 'λίγο ἔτρεξαν οἱ χωριανοί, μὲ εἶδαν ἐκεῖ, καρφωμένον, μὲ τὸ ντουφεκί ἀκόμη 'ς τὸ χέρι, νὰ τοὺς κυττάζω ἄλαλος.

'Ἐξῆ μῆνους ἔχω τώρα πού βγῆκ' ἀπὸ τὴ φυλακή. Μὰ δὲ μοῦ βαστά ἡ καρδιά νὰ πατήσω πιά 'ς τὸ χωριό. Μονάχα μιὰ φορά ἐπίστεψα πῶς ὁ Βασίλης εἶδε τὰ βάσανά μου καὶ μὲ συχώρεσε κ' ἐπῆγα νύχτα νὰ ἰδῶ καὶ νὰ φιλήσω τὸ μνηματάκι του· μὰ πού!.. Οἱ ἔκοι κ' ἐτὰ κυπαρίσσια ἐκουιόνταν τρομαχτικὰ, ἔτοιμα νὰ μὲ δείρουν μὲ τῆς κορφῆς των καὶ μὲς 'τὴ βοή των ἄκουσα νὰ μοῦ φωνάζουν:

— Πίσω, φονιά! πίσω!...

Καὶ ἔφυγα. Καὶ γυρίζω τώρα χωρὶς ἐλπίδα, χωρὶς παντοχὴ, μακριὰ ἀπὸ τὸ σπίτι μου, δίχως φίλους κ' ἐδικούς, ὡς πού νὰ μ' ἐλεήσῃ ὁ

Χάρος και με πάρη 'ς τὸ στερνό μου κρεβάτι.

'Ανάθεμα σ' ὅποιον ἀκούει γυναίκας λόγια!
Μὰ ἔννοια σου κ' ἐκείνη ἔμαθα τὴν κατάντια
της· Κακὴ κακῶς ἐξεψύχησε!...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ

'Απὸ τοῦ θανάτου τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου τὰ γερμανικὰ φύλλα βρῖθουσιν ἀνεκδότων περὶ αὐτοῦ, ὧν πλεῖστα εἶνε χαρακτηριστικώτατα τοῦ ἀγαστοῦ ἤθους τοῦ μεγάλου μονάρχου. Τινὰ τούτων ἐδημοσιεύσαμεν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ. Σήμερον σταχυολογοῦμεν τὰ ἐπομένα·

Ὅταν τὸ αὐτοκρατορικὸν ζεύγος τῆς Αὐστρίας ἐν τινι συνεντεύξει μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας ἐν Γαστάιν ἀπεχαιρέτα αὐτόν, ἠθέλησεν οὗτος νὰ συνοδεύσῃ αὐτούς εἰς διάστημά τι μακρότερον. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας παρεκάλεσε τότε τὸν γηραιὸν φίλον του νὰ φεισθῇ τῶν δυνάμεών του καὶ νὰ μὴ ἐπιμείνῃ βαδίζων πλειότερον. Ἄλλ' ὁ Γουλιέλμος δὲν ἤθελε νὰ ὑποχωρήσῃ.

— Τότε σὲ διατάσσω νὰ μείνῃς, εἶπε γελῶν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, ὡς γνωστὸν δὲ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἔφερον ὁ Γουλιέλμος στολὴν αὐστριακοῦ συνταγματάρχου.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας τότε ἐτάνυσεν εἰς ὕψος τὸ μέγα σῶμά του, ἐχαιρέτισε στρατιωτικῶς καὶ «Τότε πρέπει νὰ ὑπακούσω» εἶπε καὶ ἀπῆλθε.

* *

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐπιθεωρῶν ἐν ἔτει 1875 τὸν καλούμενον βασιλικὸν κώδωνα τῆς Κολωνίας, ὅστις σήμερον προσκαλεῖ διὰ τοῦ μεταλλικοῦ αὐτοῦ ἤχου τοὺς πιστοὺς εἰς τὸν μέγαν ναὸν τῆς πόλεως ταύτης, εἶπεν εἰς τὸν κατασκευαστὴν αὐτοῦ χύτην Χάμμ·

— Ὁ κώδων οὗτος θὰ σὰς ἔδωσε βεβαίως πολλαῖς σκουτοῦρες μέχρι τῆς κατασκευῆς του.

— Μάλιστα, μεγαλειότατε, ἀπήντησεν ὁ Χάμμ, πολλαῖς νύκτες δὲν ἐκοιμήθηκα ἐξ αἰτίας του.

— Νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἀγαπητέ μου Χάμμ, εἶπε τότε ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ ἐμένα ἀφήρησε τὸν ὕπνον πολλῶν νυκτῶν τὸ μέταλλον διὰ τοῦ ὁποίου ἐχύθη ὁ κώδων οὗτος.

Ὁ κώδων κατεσκευάσθη ὡς γνωστὸν ἐκ τοῦ

μετάλλου τῶν κυριευθέντων γαλλικῶν ὄπλων.

* *

Κατὰ τινὰ τῶν τελευταίων ἀδιαθεσιῶν τοῦ ἀποθανόντος αὐτοκράτορος ἦτο συμβούλιον τῶν ἱατρῶν ἐν τῷ δωματίῳ του. Ἐνῶ δὲ ἀπαντες συνίστων αὐτῷ ἡμερίαν σώματος καὶ πνεύματος, τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ διήρχετο κάτωθεν τῶν ἀνακτόρων ἡ φρουρὰ μετὰ τῆς μουσικῆς. Ὁ αὐτοκράτωρ διητυνῆθη πρὸς τὸ παράθυρον. Ὅτε δὲ τῶν ἱατρῶν τις ἠθέλησεν νὰ ἐμποδίσῃ αὐτόν, ἀΐφησάτε με, ἀπεκρίθη γελῶν, πρέπει νὰ φανῶ εἰς τὸ παράθυρον εἶνε μεσημέρι καὶ εἰς τὸν ὁδηγὸν τοῦ Βερολίνου εἶνε γραμμέρον ὅτι αὐτὴν τὴν ὥραν δύναται τις νὰ μὲ ἴδῃ ἀπὸ τὸν δρόμον εἰς τὸ παράθυρον.»

* *

Ὅταν ἡμέραν τινὰ ὁ αὐτοκράτωρ ἐπεθεώρει κατὰ τὸ προπαρελθὸν θέρος τὰς φυτείας τοῦ κήπου Babelsberg ἠκολουθεῖτο ὑπὸ τινος βοηθοῦ τοῦ κηπουροῦ, οὔτινος ἡ διηνεκῶς αὐξανομένη στενοχωρία ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν μονάρχην. Ἐρωτήσας δὲ τὴν αἰτίαν τῆς στενοχωρίας ἔμαθεν ὅτι ὁ κηπουρὸς εἶνε μονοετής ἐθελοντῆς εἰς τὸν στρατὸν καὶ ὅτι κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἔπρεπε νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ τάγμα του ἐν Potsdam.

— Τότε, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ βλέπων εἰς τὸ ὠρολόγιόν του, βεβαίως ἤργήσατε. Ἐν τούτοις ἐνδύθητε τὴν στολὴν σας καὶ παρουσιασθῆτε εἰς ἐμέ.

Ὅτε δὲ ὁ καλὸς στρατιώτης παρουσιάσθη μετ' ὀλίγον ἐν στολῇ, ὁ αὐτοκράτωρ καθήμενος ἐν τῇ ἀμάξῃ τὸν διέταξεν νὰ ἀνέλθῃ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἀμάξης μετὰ τῆς πανοπλίας του.

Ὁ ἀμαξηλάτης ἐμάστιξε τοὺς ἵππους καὶ ταχέως διηύθυνεν αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ στρατῶνος, ἐν ᾧ ἀνῆκεν ὁ στρατιώτης. Δυστυχῶς ὁμως ἡ ὥρα εἶχε παρέλθει.

— Κύριε Λοχαγέ, εἶπε τότε ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὸν ἀξιωματικὸν τῆς ἡμέρας, σὰς φέρω ἕνα βραδύναντα. Ἄλλ' ὅταν θὰ τὸν τιμωρήσῃτε, μὴ λησμονήσῃτε παρακαλῶ ὅτι ἐγὼ εἰμαι ἡ ἀφορμὴ τῆς βραδύτητός του.

* *

Τὰ ῥωσικὰ φύλλα διηγοῦνται τὸ ἐξῆς ἀνεκδοτὸν περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, συμβῆν κατὰ τὸ ἔτος 1870 ἐν Ἑμς. Πρωῖαν τινὰ εὐρίσκοντο αὐτόθι εἰς τὸν πρὸ τῆς πηγῆς περιπατοῦν ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Β' τῆς Ῥωσίας καὶ συνωμίλου καθίσαντες ἐπὶ τινος θρανίου. Οἱ ἐν Ἑμς ὁμως διατρίβοντες θαμνῶνες τῶν λουτρῶν,